

Cultuur vergroot veerkracht van jongeren!

Ben jij jongerenwerker, beleidsmaker of cultuurprofessional en wil je jongeren in kwetsbare posities ondersteunen in hun ontwikkeling? Culturele activiteiten helpen!

DRAAGLAST

armoede
mantelzorg
leerstoornis
verkeerde vrienden
functionele beperking

DRAAGKRACHT

eigen regie
zelfexpressie
exploratieruimte
focus op talent
sociaal netwerk

Wat zijn de effecten van culturele activiteiten op de ontwikkeling van jongeren? Waarom werken ze? Hoe ziet de praktijk van kunst en cultuur in het jongerenwerk er uit? Het antwoord op deze vragen lees je in deze publicatie. Laat je inspireren en ga aan de slag!

WAAROM CULTUUR?

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

Maatschappelijke relevantie

Iedere jongere komt hobbels tegen op de weg naar volwassenheid. In de puberteit moet je leren je emoties te reguleren, je eigen beslissingen te nemen en de gevolgen daarvan overzien én planmatig leren werken. Zonder positieve ervaringen of ondersteuning van vrienden, familie of een leerkracht, kun je vastlopen op één of meer leefdomeinen. Bijvoorbeeld in opleiding, werk, sociale relaties of zelfredzaamheid. Dit gebeurt nog bij te veel jongeren; het aantal jongeren in de jeugdzorg stijgt, en er zijn er steeds meer jongeren met depressieve gevoelens en jongeren die opgroeien in armoede. Wat helpt hen?

Jongeren in kwetsbare posities zijn gebaat bij een veilige plek waar ze hun verhaal kwijt kunnen – bij leeftijdgenoten of volwassenen die ze vertrouwen – en hun talenten kunnen ontdekken. Kunst en cultuur kunnen hieraan bijdragen.

Meer weten?

Lees de volledige [publicatie](#)

WAAROM CULTUUR?

- ▶ MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE
- ▶ WERKZAME ELEMENTEN
- ▶ EFFECTEN

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

Werkzame elementen

Wat hebben de projecten die kunst en cultuur inzetten voor de begeleiding van (kwetsbare) jongeren gemeen? Wat maakt dat ze werken?

Behalve bevlogen professionals – een essentieel element! – zijn dat:

- Het exploratieve karakter van de activiteiten: je mag dingen uitproberen en ontdekken. Falen bestaat niet!
- Eigen regie: er is ruimte voor eigen inbreng, jongeren zijn eigenaar van hun eigen leerproces
- Ruimte voor zelfexpressie
- Jongeren voelen zich onderdeel van een geheel / voelen zich thuis
- Ruimte voor zelfreflectie én ruimte om te leren van leeftijdgenoten (peer-reflectie)
- Jongeren doen positieve ervaringen op

Meer weten?

Lees de volledige [publicatie](#)

'Je moet dit niet zien als een baan, maar als een deel van je leven. Je moet onvoorwaardelijke inzet tonen, warmte en begrip. En transparant zijn, want ze voelen het direct als het niet echt is.'
(Brian, coördinator jongerenproject)

WAAROM CULTUUR?

▶ MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

▶ WERKZAME ELEMENTEN

▶ EFFECTEN

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

Wat zijn de effecten?

Wanneer jongeren zelf actief zijn op het gebied van kunst en cultuur, heeft dat een aantoonbaar positief effect op:

- hun zelfbeeld
- sociale vaardigheden
- het nemen van eigen verantwoordelijkheid
- doorzettingsvermogen
- concentratievermogen
- het sociale netwerk

Soms helpt het ook risicogedrag te voorkomen. Jongeren werken samen op een positieve manier aan leuke dingen en leren van elkaar, en dat heeft effect op hun houding, gedrag en vaardigheden. Kunst en cultuur hebben dus een belangrijke preventieve werking: ze versterken de beschermende factoren.

Meer weten?

Lees de volledige [publicatie](#)

*“Voor mij is er veel veranderd. Ik kan meer mezelf zijn en heb meer rust in m’n hoofd. Dat ik niet hoeft te denken ‘kan dit wel of gaan ze me weer uitlachen, ga ik hier niet mee gepest worden?’ Ik vond het eerst heel eng om mezelf te zijn, omdat ik dat bijna nergens kan. Als ik bijvoorbeeld op school iets wil doen, dan moet ik eerst nadenken of het wel bij mijn leeftijd past.”
(Tess, jongere)*

WAAROM CULTUUR?

▶ MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

▶ WERKZAME ELEMENTEN

▶ EFFECTEN

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

WAT is nodig?

Randvoorwaarden

Om een positieve omgeving en positieve ervaringen voor jongeren in kwetsbare posities te creëren zijn nodig:

- *Fysieke ruimte*: een ruimte met aantrekkelijke mogelijkheden om je te ontwikkelen, zoals een muziekstudio, een skatebaan, een filmruimte, een dansstudio, een atelier, een hangplek of gewoon een kale ruimte die jongeren zelf kunnen inrichten.
- *Tijd*: ledere jongere ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en in zijn eigen richting. Hiervoor is tijd nodig: tijd om te experimenteren, te leren en vrienden te maken. Een vooraf dichtgetimmerd programma met een kop en een staart volstaat niet.
- *Structurele financiering*: deze trajecten vragen om langetermijndoelen en tijd en ruimte voor experiment. Ze hebben de meeste kans van slagen als er structurele financiering is.
- *Buitengewone professionals*: de sociale of culturele professional die met jongeren werkt, is bevlogen en een duizendpoot. Iemand met organisatorische, vaktechnische, sociale, strategisch-beleidsmatige én didactische vaardigheden.
- *Samenwerking tussen sectoren*: vooral wanneer er een sterke zorgvraag is, is het van belang dat de gespecialiseerde zorgprofessional en de culturele professional samenwerken.

WAAROM CULTUUR?

WAT IS NODIG?

- ▶ RANDVOORWAARDEN
- ▶ AANBEVELINGEN

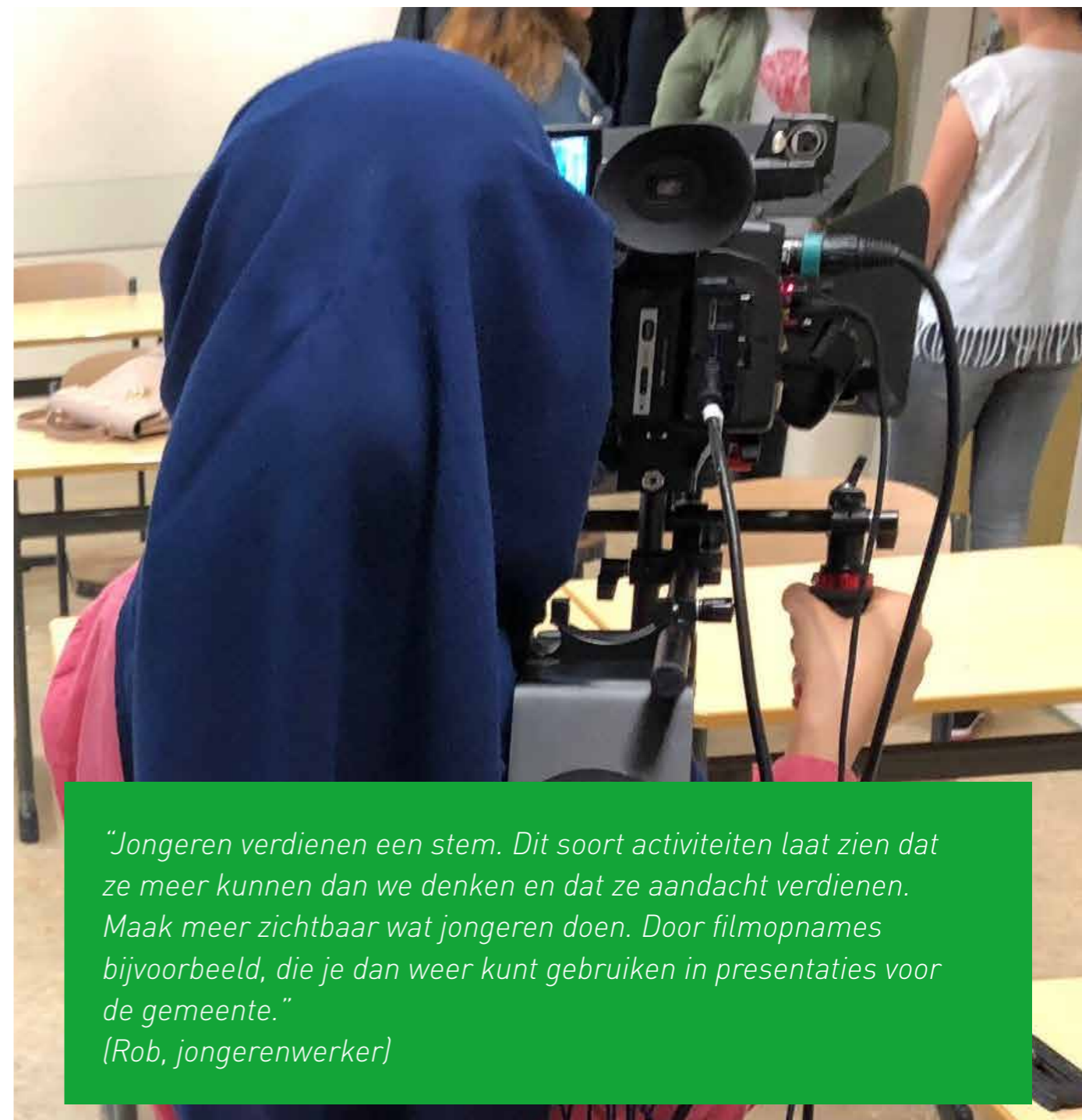
INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

Aanbevelingen

- *Beleid*: durf ruimte te maken voor experiment, doorbreek de grenzen van sociale en culturele financiering en investeer voor langere termijn: in ruimte én in mensen.
- *Onderzoek*: organisaties willen hun werkwijze graag vastleggen en willen weten wat wel en niet werkt. Hiervoor is onderzoek nodig. Dit hoeft niet per se longitudinaal effectonderzoek te zijn, het kan ook kwalitatief narratief onderzoek zijn. Gemeenten zouden hiervoor middelen vrij moeten maken.
- *Bundel de krachten en voer lokaal het goede gesprek*: om effectief beleid voor jongeren in kwetsbare posities door te voeren, is het van belang dat beleidsprofessionals, sociale professionals, culturele professionals en jongeren met elkaar in gesprek gaan over wat nodig is. Dit kan interessante inzichten opleveren voor sociaal-cultureel jongerenbeleid.

Bedenk dat er altijd een natuurlijke inspiratiebron is voor talentgericht jongerenwerk, namelijk de leefwereld van de jongeren zelf.

“Jongeren verdienen een stem. Dit soort activiteiten laat zien dat ze meer kunnen dan we denken en dat ze aandacht verdienen. Maak meer zichtbaar wat jongeren doen. Door filmopnames bijvoorbeeld, die je dan weer kunt gebruiken in presentaties voor de gemeente.”
(Rob, jongerenwerker)

WAAROM CULTUUR?

WAT IS NODIG?

- ▶ RANDVOORWAARDEN
- ▶ AANBEVELINGEN

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

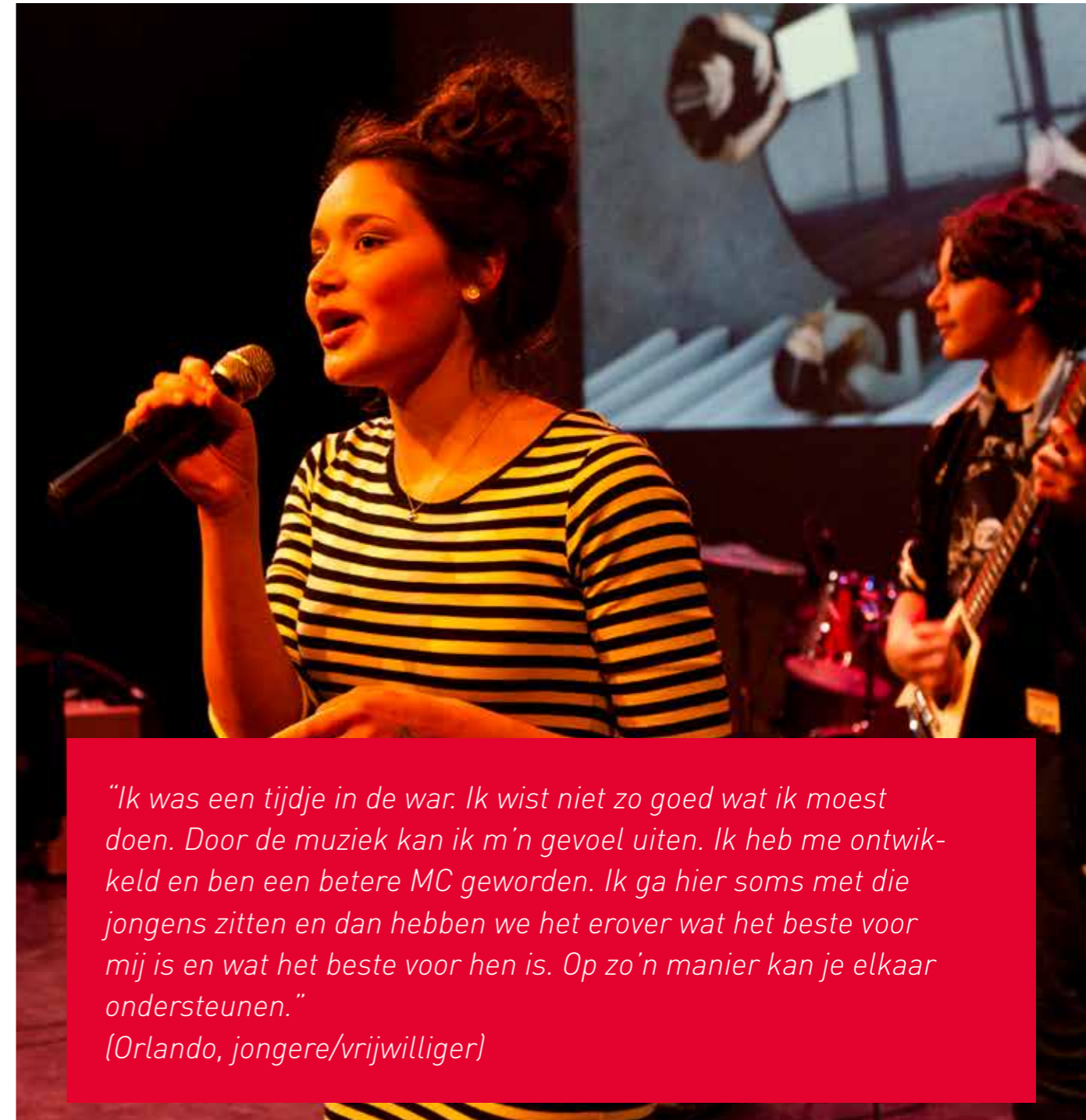
Inspiratie uit de praktijk

Het LKCA sprak met professionals uit de praktijk over hun aanpak en hun ervaringen met jongeren in kwetsbare posities.

Lees [hier](#) hun verhalen.

- R-Newt – DJ-workshops
- PAC Lemmer – Show your talent
- Poppodium De Spot
- Circustheater Stoffel - Weekend Club
- Cultuurhuis Kanaleneiland – Film ‘Je gaat zien, broer!’
- JoU – Cultuurspot Overvecht
- Babel - Art United
- Antipesto – Storytellers-filmproject
- Dynamo Jeugdwerk – Raak en Energy Moves
- Kunstkameraden
- New Arts – BLUT

“Ik was een tijdje in de war. Ik wist niet zo goed wat ik moest doen. Door de muziek kan ik m’n gevoel uiten. Ik heb me ontwikkeld en ben een betere MC geworden. Ik ga hier soms met die jongens zitten en dan hebben we het erover wat het beste voor mij is en wat het beste voor hen is. Op zo’n manier kan je elkaar ondersteunen.”
(Orlando, jongere/vrijwilliger)

WAAROM CULTUUR?

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE PRAKTIJK

▶ DIVERSE PRAKTIJKVOORBEELDEN

Ben je beleidsmaker, jongerenwerker of culturele professional en wil je hiermee aan de slag in jouw lokale situatie? Wij denken graag mee en/of organiseren graag in jouw gemeente een rondetafelgesprek.

Neem contact op met:

Claudia Marinelli, claudiamarinelli@lkca.nl

Josefiene Poll, josefienepoll@lkca.nl

Of bel: +31 30 711 5100

Meer weten?

Lees de volledige [publicatie](#)

Foto's

pag. 2 en 8 • Circustheater Stoffel

pag. 3 • Still uit film "Je gaat zien broer", Arno de Haas

pag. 4 • Cultuurhuis Kanaleneiland, Jason May

pag. 5 en 6 • Antipesto, Brian Silos

pag. 7 • Mirthe van den Berk

Uitgever

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

Lange Viestraat 365

Postbus 452

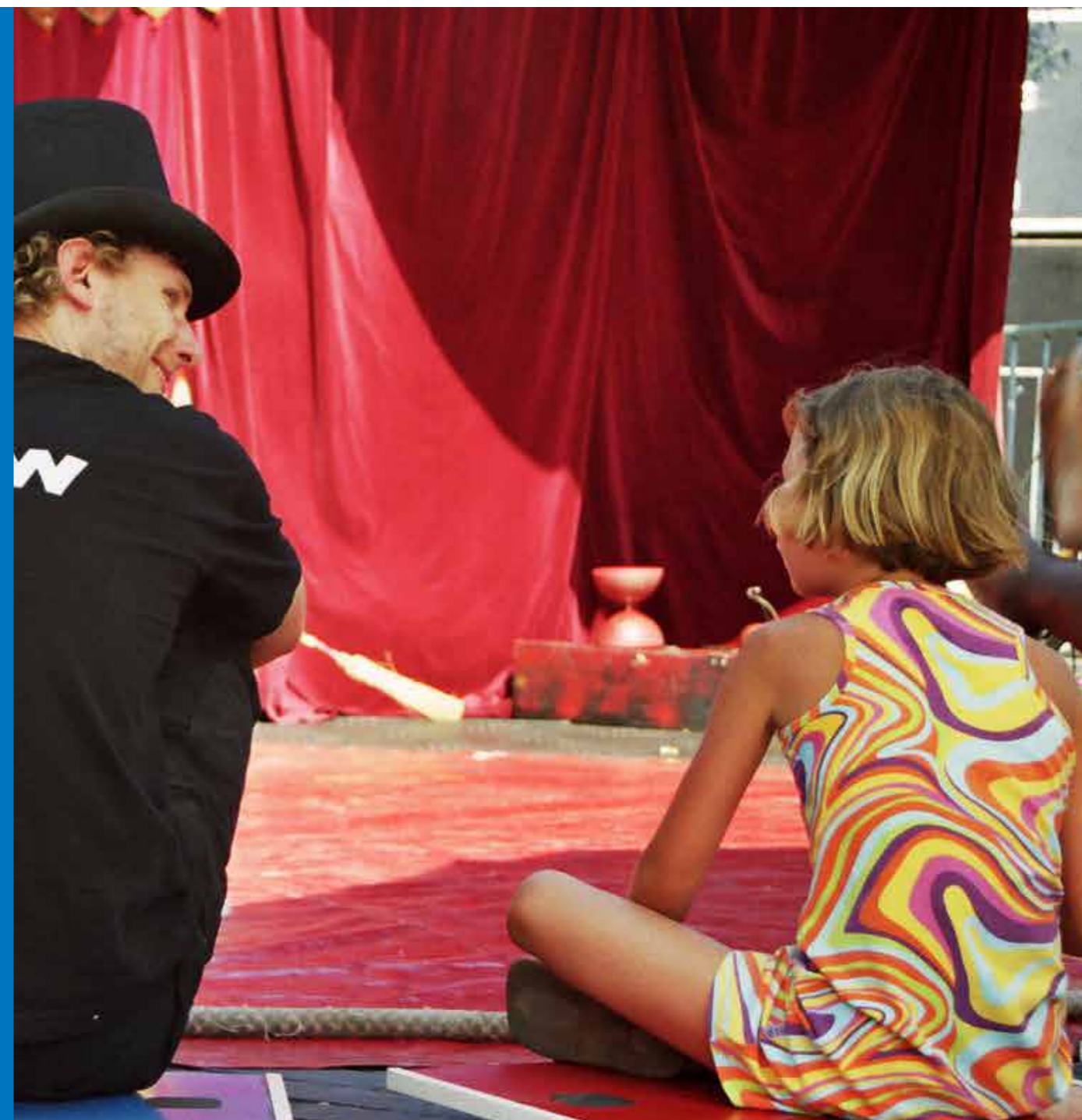
3500 AL Utrecht

030 711 51 00

info@lkca.nl

www.lkca.nl

© LKCA Utrecht, maart 2019

WAAROM CULTUUR?

WAT IS NODIG?

INSPIRATIE UIT DE
PRAKTIJK